

LIBERTATEA

Abonamentul:

Preţul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foia Interesantă”, „Foia de glume”, „Bobîrnaci” şi broşurile „Spicuri Economice”, pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foia Int.” pt. economi 8 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foie naţională politică.

o o o

Apare LUNIA ŞI JOIA

Inserţiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — L' inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Inserţiunile ca şi abonamentele, să plătesc înainte.

==== Manuscriptele nu să dau înapoi. ====

In lupta spre Rusia

aripa stîngă a generalilor Dankl şi Auffenberg au înaintat prin Rusia pîn' la Lublin, făcînd mari stricăciuni Ruşilor! Au prins vre-o 30.000 de Ruşi şi le-au luat vre-o 200 de tunuri. — Lublinul e împresurat şi bătut cu tărie de tunurile austroungare.

La Lemberg

armata austroungară a făcut un pas înapoi, retrăgindu-se dela Lemberg şi căutîndu-şi poziţii mai bune, întărite. Lembergul a fost deşertat şi apoi au intrat Ruşii în el. Retragerea armatelor austroungare s'a făcut numai din tactică. — În curînd vor avea ajutoare însemnate germane şi atunci vor respinge de nou pe Ruşi, alungîndu-i din Galiţia! De 2 zile armatele din Galiţia nu se mai luptă. Fiecare a folosit pauza pentru a-şi îngropa morţii şi a-şi aşeza răniţii la loc bun.

In Francia

armatele germane înaintează repede spre Paris! Peste jumătatea drumului spre Paris, e făcut. — Guvernul francez s'a mutat din Paris, mai în lăuntrul ţării. Şi foile mari s'au mutat din Paris, pentru a putea ieşi şi în vremea împresurării ce îl aşteaptă.

Mersul războiului.

La hotarele ruseşti.

Marile lupte dela Lemberg
şi dela Lublin.

La Lublin.

Aripa stîngă a armatei austro-ungare, care a intrat biruitoare în Rusia pe la Krasnik şi Dusa, a ajuns sub zidurile oraşului rusesc Lublin, în care s'a retras aripa dreaptă a armatei ruseşti ce a venit spre Galiţia.

Mai avînd şi ajutorul armatei generalului Auffenberg, desfăcut din centrul armate-

lor noastre luptătoare în jurul Lembergului, Dankl s'a întărit şi azi bate Lublinul, pe care în scurtă vreme poate îl va şi cuceri, fiind atunci aproape de cetatea Ivangorod. Atît despre Dankl cît şi despre Auffenberg vin ştiri pline de laudă, că ei se ţin foarte bine acolo în hotar rusec, dar departe de centrul armatei ce fusese la Lemberg, şi au biruinţe însemnate asupra aripei drepte a armatei ruseşti, care e silită a se tot retrage din calea lor. Ci-că au prins pîn' acum vre-o 30 000 de Ruşi şi le-au luat vre-o 200 de tunuri!

La Lemberg

conducerea armatei austro-ungare a aflat însă a fi în folosul tacticii luptei, să se tragă napoi, în stări (poziţii) de apărare mai bune ca cele ce le avea din sus de acest oraş. Despre această hotărîre şi acest pas al conducerii armatelor noastre, statul major a dat următoarea vestire oficială:

Budapesta, 6 Sept. — Pe temelie de informaţiuni (ştiri) oficiale, raportorii ziarelor vestesc, că faptele şi întîmplările celui mai apropiat timp, vor dovedi, că deşertarea Lembergului, a fost un fapt de însemnătate tactică!

Ieşirea din Lemberg nu înseamnă mult. Ea nu a fost o refugiere (pas de scăpare), ci o retragere tactică după plan. Pe conducerea armatei a călăuzit-o (la luarea acestei hotărîri) acel punct de vedere, că frumosul oraş nu vrea să-l expună bombardării Ruşilor!

Dar e sigur, că întîmplările celui mai apropiat timp, ne vor încredinţa despre aceea, că pasul acesta a fost cu totul la locul seu.

(Secţia pressei din ministeriu.)

*

Retragerea s'a făcut spre oraşul Mikolajow, spre riul Dnistru, şi ştirile mai noue spun, că nu cred ca armatele noastre să se fi retras şi dincoace de Dnistru.

Se așteaptă acum întăririle cari curg din greu din toată țara. Toate rezervele sunt pe drum spre Galiția. E vorba că vin și 5 corpuri de armată germană, și îndată ce toate se vor fi unit cu armata noastră retrasă, vor începe de nou ofenziva pentru respingerea Rușilor.

*

90.000 de Ruși prinși.

Marele stat major vestește următoarele:

Berlin, 4 Sept. Armatele generalului german Hindenburg, culege unele după altele fructele birușii asupra Rușilor. E vorba de lupta dată pe locurile mlăștinoase dela Gilgenburg și Ortelsdorf). Numărul celor căzuți prizonieri aici, ajunge cifră de 90.000!

Că câte tunuri și alte trofee se mai găsesc lăpădate și păduri și mocirle, — acum nu se poate încă statori.

După știrile de până acum, au fost prinși și trei generali ruși. Iar generalul-comandant al armatei acesteia, precum aflăm, a căzut.

La hotarele franceze.

Guvernul francez

retras din Paris.

Francezii prevăd că armatele germane, înaintînd mereu pe pămînt francez, din cetate în cetate, vor ajunge nu peste multă vreme, a împresura Parisul.

De altfel acesta și este punctul de țintă al înaintărilor germane, să cuprindă Parisul cît mai repede, ca doar apoi pot dicta aci pacea!

Pentru a-și apăra mîndra lor cetate, Francezii fac cele mai încordate eforturi și se pregătesc la toate.

Cel dintîi mare pas în privința asta, este: *strămutarea guvernului țării* dela Paris, în orașul Bordeaux, aflător mult mai jos în Franța, spre țărmul mării, la gura canalului Fimonde.

Acî și-au dus toate hîrțile prețioase de stat, acî au strămutat tot ce e de lipsă pentru conducerea treburilor țării. Chiar și vistieria (avearea) țării au strămutat-o. Ba unii țîn a ști, că această a-

vere, aurul, a fost trecut în Anglia și e bine păzit în Londra.

Guvernul a și ținut în noua sa reședință, întîiul sfat ministerial, la 3 Sept.

*

De ce a fost de lipsă strămutarea guvernului în alt oraș? Pentru că Parisul, avînd a fi împresurat de armatele germane, țara trebuie totuși condusă, iar din un oraș împresurat, cum mai împarți poruncile în largul țării? Guvernul trebuie să se afle în un oraș din care poate încă avea legături cu țara.

Ce țări franceze date fără împotrivire.

Se vede că Francezii, cari au la hotarele despre Germania vre-o 20 de cetăți, — nu le vor apăra pe toate, ci numai în unele au îngrămădit oști de apărare și de împotrivire. Pe altele le-au menit a le lăsa se cadă chiar fără lupte. Căci iată ce cetim mai nou:

Berlin, 4 Sept. Cetățile de apărare Hrison, Ayvalles, Condé, La Fère și Laon, au fost cucerite de noi fără lupte.

În urma acestora, întăriturile din Franța de Nord, partea din mijloc, afară de cetatea Maubege (aflătoare chiar la hotar) sunt în mâinile noastre (ale Germanilor).

În linia Reims-ului s'a început atacul.

Berlin, 4 Sept. Armatele franceze cari se găsesc în fața armatelor germane conduse de generalii Kluk, Bülow, Hausen și de Principele de Württemberg, se retrag spre Marne, așezîndu-se în preajma lui spre apărare.

Rheims-ul, căzut!

Berlin, 4 Sept. — Rheimsul ni s'a dat fără împotrivire!

Cetatea Rheims e punct însemnat, că e oraș mare, cam la mijlocul drumului între hotarul țării și Paris, și predarea acestei cetăți fără împotrivire în mâinile oștilor germane, pare a arăta, că armata franceză nu vrea să mai facă împotriviri prin aceste cetăți dintre Paris și hotar, — ci se adună pentru o împotrivire, hotaritoare doar, între întăririle din jurul Pari-

sului. Fii d și Rheimsul predat, armata germană, coloana din mijloc, e deja la jumătatea drumului spre Paris.

*

Amiens-ul căzut!

Berlin, 6 August. — Cetatea Amiens, în valea Somme, a fost și ea cucerită de Germani, după lupte foarte sîngeroase!

— Amiens-ul e cam într'o linie cu Rheims-ul, la mijlocul drumului dela hotarul Belgiei spre Paris. Așa, prin asta Germanii au făcut jumătatea acelu drum, apropiîndu-se cu pas grăbit de Paris!

Ba unele ziare țîn a ști, că oștile germane sunt deja la Creil și Senlis!

Ci-că la Paris se aud deja bubuiturile tunurilor din jurul acestor orașe, — doar ele cad la abia 65—70 kilometri în sus de Paris.

*

PARISUL

s'a îngrijit de cu vreme, de zilele grele ce vor să vină.

Berlin 3 Sept. — Prin Kopenhaga sosește acum știria: Capitala franceză, Parisul, ș'a pregătit de cu vreme hrana de lipsă pentru întreagă durata unui asalt, la care se poate aștepta din partea oștilor germane. Pădurile dela Boulogne sunt un staul uriaș de o. Pe cîmpul Longchamps sunt mai multe mii de vite cornute și vre-o zece mii de berbeci. La Suresnes au mii de viței. Toate acestea vor servi de hrană Parisului în cazul cînd armata germană va încungiura Parisul, asaltîndu'l timp mai îndelungat.

*

Mulți locuitori ai Parisului, pleacă din el.

Văzînd că guvernul își mută scaunul din Paris, mulți locuitori ai acestui oraș, pleacă și el din el, ca să nu fie întrînsul pe vremea împresurării ce îl așteaptă. Cei mai cu dare de mîna pleacă, — grosul însă, mulțimea rămîne.

Doar și așa nu sunt primejduiți în oraș. Forturile (întăriturile de cetate) sunt așa de departe în jurul orașului, încît orașul însuși cade în afară de bătaia tunului dușman ce va mugi din depăr-

țări, dela rîndul de forturi mai încolo pe 5—7 kilometri. Cei ce pleacă din Paris, sunt cei cari să tem că o să aibă nopți prea nedurmite, că nu se vor putea obicinui a dormi în muzica de tunuri ce vor bubui înfiorător din depărtare primindu-și răspunsurile din forturi... Ba poate nici n'ar putea prînz și cina, în mijlocul aceleiași groaznice muzici...

Ci-că au plecat cu miile, curată caravană, spre părțile de jos ale țării.

Parisul rămîne apoi în grija miliției, care va umplea forturile și șanțurile din jurul lui, împănîndu-le cu sute de tunuri și așteptînd să fie atacate de puternicul dușman, cu care or să dea un duel grozav aci!

Impărații

în mijlocul oștilor.

Și Impăratul Wilhelm al Germaniei, și Țarul Nicolae al Rusiei (veri buni altfel!), s'au ridicat din tronurile lor și luîndu-și sabia subsuoară și punînd mîna dreaptă pe prăseua ei, — au plecat în mijlocul oștilor lor, acolo unde țîn ca mai tare să le însuflească, să le împingă oarecum, la biruință!

Impăratul Wilhelm a plecat acuși de două săptămîni din Berlin, spunînd că merge în mijlocul oștilor luptătoare — dar atunci nu s'a spus încă, de merge spre hotarele franceze ori spre cele rusești? Acum iese la iveală, că nu spre Rusia, ci spre Franța și-a îndreptat calea, — și de atunci se află în mijlocul oștilor, pe care să le ducă repede și năvalnic, nebriute și neoprite, asupra armiiilor franceze și asupra Parisului!

Știrile mai nouă spun, că Impăratul Wilhelm se află deja pe pămînt francez, în mijlocul oștilor trecute în țara vecină.

Iar pășirea Impăratului Wilhelm pe pămînt francez, e tilcuită în acel fel, că: unde odată a pășit, de pe acolo napoi nici n'are să-și mai tragă piciorul.

Așa spun ziarele din Berlin, că Impăratul nu ar fi călcat pe pămînt francez, dacă ar fi avut cea mai mică teamă, că mai poate fi dat napoi peste hotar!

— Iar Țarul Rusiei a venit în tabără la oștile sale.

despre Galiția, cele cari se luptă cu puterea noastră armată din Galiția.

Atît doar că Țarul nu se laudă că ale lui oști n'or mai ieși din Galiția, — căci poate fi prea curînd desamăgit în o astfel de credință a sa.

Toată lumea la noi ia năvala rusască în Galiția numai ca ceva trecător. Armatele noastre le merg ajutoare însemnate, cari le vor întări, le pot veni și dela Germani ajutoare în ori-ce clipă, și atunci Rușii pot fi izgoniți iarăși din Galiția.

De aceea Țarul nici nu va veni în Galiția, cum a mers împăratul Wilhelm în Franța!

Tunurile grele

austrougare de mult folos în luptele contra cetăților franceze.

Marele stat major vestește cu data de 3 Septembrie, următoarele despre reușita cu care s'a lucrat la luarea cetăților franceze:

Berlin, 3 Sept. — La cucerirea cetății Givet, așezate între stînci înalte, ni-au fost de folos și au conlucrat cu izbîndă de întîiul rang, întocmai așa ca și la împresurarea Namurului, tunurile grele trimise din Austro-Ungaria, cari sunt ușor de purtat și sigure în prinderea țintei!

Toată lumea mobilizează?

Grecia.

Viena, 6 Aug. — Grecia a chemat la »manevre« zece clase de rezerve (rezerviștii din zece ani) a marinei, — a soldaților pe corăbii!

E vădit că nu-i vorbă de »manevre«, ci de mobilizare!

Bulgaria.

București, 6 Sept. — În Rusciuc s'a vestit cu bătălii de dobă, că toți rezerviștii din anii 1891 — până la 1913, așadar pe 24 ani, s'au stee gata, ca la vestirea de mobilizare, să poată pleca numai decît la regimentele lor!

Ce face România?

Viena, 4 Sept. — După știri sosite aici, mobilizarea României se apropie de încheiere, decurgînd în cea mai bună ordine!

Hotarul spre Ungaria e liber de oști.

Tisza

laudă pe unii Români și pe România.

Se vede că în politica mare se dau încă încordate lupte diplomatice în jurul României.

Pentru a veni într'ajutor diplomației austrougare la București și a-i da un adut, contele Tisza, a trimis numai de curînd, contelui Czernin, ambasadorul austroungar la București, următoarea telegramă:

„Sunt fericit să pot adevăra știrea, că poporațiunea românească din Ungaria, ia parte cu însuflețire patriotică la marea sforțare ce facem (prin războiu) pentru cauza ordinei, a civilizației și a libertății sud-estului european!

Românii noștri nu se lasă nimănui în mișcarea eroică care a unit toate popoarele monarhiei în jurul tronului și al patriei atacate! Rezerviștii merg la regimentele lor cu veselie; toți; femeii, copiii, bătrîni, își fac datoria către patrie!

Arătările de credință, scenele de fraternitate (de înfrățire) se repetă, luînd parte capii cei mai cu vază ai mișcării naționale române, precum dîii Vaida și Vlad. Marele adevăr pe care l'am propovăduit de un sfer de veac: solidaritatea de interese vitale ale raselor ungară și română, se vedește în zbaterea (criza) de acum, glorioasă și rodnică! Toate lucrurile mici, toate neînțelegerile vieții zilnice, per în fața marilor probleme puse de dușmanul comun! Monarhia întinerită începe o viață nouă de unire, de încredere și de simpatie între toți! Din fraternitatea de arme, trebuie să iasă o fraternitate a păcii! Lupta și gloria comună ne va da temelie durabilă a unei situațiuni deopotrivă, potrivită cerințelor statului maghiar și dorințelor legitime a naționalității române. Mai e nevoie de spus că îmi voi da toate silințele spre a atinge acest scop nobil?

Tisza.

Telegrama aceasta și cele arătate de Tisza în ea, a fost, firește, foarte binevenită contelui Czernin în năzuințele sale de a îndupleca pe politiciii români, să iasă din neutralitate și să pășească alături de Austro-ungaria și Germania.

Incolo, afară de această telegramă, Tisza a mai făcut în partidul „muncii“, la o întrunire a mai multor deputați din acel partid, o nouă declarație, care are iarăși prea vădit, scopul a fi auzită, nu atît aci în țară, cît la București. Tisza, vorbind de războiu și de ținuta vecinei României, a zis:

— Din parte-mi declar, că sunt deplin mulțumit de ținuta României.

„Prin neutralitatea ei armată, România ne-a făcut slujbe neprețuite, ea apărîndu-ne granița dela sud, împotriva unei năvale rusești.

În urmare corpul nostru de armată din Ardeal, a putut fi comandat pe cîmpul de luptă!

„Mai mult nu îse poate cere unui stat atît de mic și într'o stare atît de expusă (primejdioasă pentru el).

„Mărturisesc, că dacă aș fi Român, și eu aș lua ținută numai pentru neutralitatea României!“

Cu alte cuvinte Tisza e foarte mulțumit cu noi Românii din țară, că am mers cu toții sub steaguri ca apărători cinstiți ai patriei comune, și e tot așa de mulțumit de România, care, deși neutră, dar stînd cu arma la picior, a apărut și apără hotarele monarhiei contra unei năvale rusești ce putea să vină din acea parte!

Noi însemnăm aci aceste mărturisiri ale bărbatului de stat maghiar, numai ca un semn al vremilor primejdioase prin cari trecem și, — ca să nu se uite.

Povestea unei bombe aruncate din un balon.

Agenția telegrafică »Havas« dă următoarea știre pe care a primit-o dela vestitorul seu din Paris:

— 2 Sept. — Ieri către orele 6, o mașină de zburat s'a ivit de-asupra Parisului. Din mașină au fost aruncate două bombe, asupra orașului. Una din bombe s'a spart în strada Hanover în apropiere de Operă, dar n'a făcut mare pagubă.

Ceealaltă ca căzut în strada Maill, pe coperișul unei case cu 4 rînduri; coperișul l'a spart, dar și aci abia a făcut ceva pagubă. — Bomba apoi a fost găsită în o odaie mobilată simplu, unde a stricat mobilele...

Bomba are forma de cărămidă, lungă de 8.2 centimetri.

Așa spune telegrama din vorbă. Se vede că mașinile de zburat și baloanele se folosesc azi deja pentru a face din ele stricăcini orașelor din țările dușmănite.

Cu cîși am luptat?

»Pesti H.« scoate la iveală, că lupta dela Lemberg a fost o luptă cu adevărat mare, ba i-am putea zice uriașă! Ci-că armatele anstro-ungare au avut în față cu ele 40 de divizii de infanterie rusească și 11 divizii de călăreți! (O divizie la noi e de 4 regimente. Așa ar reeși că Rușii au slobozit aci 160 de regimente sau 20 corpuri de armată contra armatelor noastre!)

Chemarea

guvernului francez către națiunea franceză.

În 29 Aug a fost mare ștat ministerial la Paris, în palatul Elysée, unde s'a hotărît, între altele, că guvernul francez să dea o chemare către națiune.

Chemarea, iscălită de guvern, este următoarea:

Francezilor!

Guvernul și a luat locul de onoare. Țara știe că toată iscusința și puterea lui și-o va pune pentru ea și că gîndul lui va fi purerea gîndul întregii națiuni. Guvernul știe că țara îl va sprigini. Fiii noștri își vor zădărnici pentru patrie și libertate, alături de vitezele trupe engleze și belgiene. Fără teamă stăm în fața groaznicului potop de gloanțe și foc, ca și care n'a mai văzut popor, pe fața pămîntului! Glorie celor vii și glorie morților. Oamenii cad, dar națiunea rămîne! Învingerea ne este asigurată.

E adevărat că lupta de acum e mare, dar nu e hotărîtoare! Ori cum se va sfîrși, războiul va ținea și mai departe. Franța nu se dă pradă așa ușor, cum crede dușmanul. Datorința Franței e tristă, dar limpede: să respingem pe cel ce s'a băgat pe noi cu puterea, să curățim țara de dușmani și să scoatem libertatea din cătuși; să luptăm cu stăruință și vitejie și, de va fi de lipsă, până la cea din urmă picătură de sînge, să ne ridicăm inimile peste primejdie și să fim domni peste soarta noastră.

Tovarășii noștri, Rușii, înaintează cu pași hotărîți spre capitala Germaniei...

Vom cere toate jerifele țării, tot ce numai va fi în stare să dea oameni, sau alte puteri. Să fim tari în hotărîrea noastră, să ne încredem în noi înșine, și să dăm uitării tot ce nu privește țara! Îndreptați-vă privirea spre hotare! Avem voință și putere și învingerea va fi a noastră!...

Chemarea au iscălit-o toți ministrii.

„Petrograd“ ...

Iată un nume nou, care de aci încolo va pomeni lumii despre o ură nesfârșită, adincă, sălbatecă, dintre două popoare mari, vecine.

Așa se va numi pe viitor *Petersburgul!*

Iaca pe scurt istoria acestei mult grăitoare schimbări de nume a celui dintii oraș al împărăției rusești.

Nainte de asta cu 200 de ani, capitala (orașul cu scaunul domnesc) al Rusiei, era *Moscva*, oraș mare și frumos, ce cade cam la mijloc împărăției.

Țarul Rusiei Petru, zis „Petru cel Mare“, mergând odată la hotarul despre Marea de Nord a Impărăției sale, i-a plăcut așa de mult locul dela capul sinului de mare, zis „Sinul Finlandez“, încît, mai știind el și aceea că un oraș cu mare viitor, e mai ales atunci singur de puternică dezvoltare, cînd e aproape de Mare, — i-a venit gîndul să întemeieze el un nou oraș rusesc acolo pe țărmul mării, la capul Sinului finlandez al Mării de Nord.

Zis și făcut. Intr'o zi, plimbîndu-se cu generalii și sfetnicii sei pe acel loc care mult îi plăcea, ci-că a scos sabia, și împintîndu-o în mijlocul cîmpului, a zis:

— Aici voesc să fie inima noului oraș capitală (cu scaun domnesc) al Impărăției mele!

Și s'au pus ingineri pe croit urma ulițelor celor cari să strătae noul oraș, și a săpa fundamentele pe cari să se ridice noile palate, — și a răsărit ca din pămînt un nou oraș, pe care întemeetorul seu, Țarul, îl ocrotea și ajuta din toate puterile, ca să sporească, să crească, să ajungă frumos și mare, — ca pe fătul seu.

Iar dacă l'a întemeiat, s'a născut întrebarea că: ce nume să-i pună?

Toți au fost de părere, că noul oraș să fie botezat după numele celui ce l'a poruncit să fie, după a Țarului Petru. Să-i zică „Cetatea lui Petru“... Și fiindcă pe acele vremuri, cetățile aveau încă și mai mare renume, și mai mare însemnătate ca azi, și fiindcă plutea par'că în aer numele de Burg pentru cetate, așa că părea că o cetate nici nu-i cetate de nu-i vei zice pe numele seu pompos nemțesc, — Rușii au zis și ei noii cetăți: *Petersburg*, adică: cetatea lui Petru. Ba mai tîrziu au adaus încă o numire, asta lalinească, cetății rusești cu nume german, zicîndu-i *Sanct-Petersburg* (ce-

tatea sfîntă alui Petru). Era aceasta un fel de închinare adusă culturai germane, a cărei cuvînt pentru cetate, părea că cuprinde mai mult decît același cuvînt zis în altă limbă.

Și-s peste două sute de ani, de cînd cetății Țarului Petru i-a zis toată lumina: *Petersburg*, ori *Sanct-Petersburg*. Și n'a supărat nici odată pe Ruși, că orașul lor capitală, are numire ce se sfirșește în cuvînt german.

Așa se vestește, că Rusia a hotărît, ca pe viitor, să nu mai lase să se zică orașului său capitală *Petersburg*, ci *Petrograd*, adică pe rusește!

În foile din România vedem deja telegramele din *Petersburg* scrise ca venite din *Petrograd* și numai în paranteză scris lîngă el și numirea veche de (*Petersburg*), pînă se învețe lumea a ști, că, dară, ce oraș nou e acesta: *Petrograd!*

*

Alta.

Domnitorii, a căror țări se află în bună vecinătate, au obiceiul a se cinsti unii pe alții cu medălii rare, cu ranguri înalte. De pildă Domnitorul nostru numește pe cutare rege ori împărat vecin, de „Comandant“ al Regimentului seu oarecare, „ii cinstește lui Regimentul“ cum se zice, sau îl face Mareșal al armatei sale, titlul cel mai înalt ce-l poate avea după rangul însuși domnitorului acelei țări. Așa de pildă Țarul Rusiei a numit pe Regele Carol al României, Mareșal rusesc, în semn de înaltă prețuire, iar Regele Carol numi pe Țarul în vară: Proprietar comandant al Regimentului 5 de Roșiori...

Așa era și Impăratul Germaniei numit Mareșal al armatei engleze, — ca semn de bună prețuire.

Acum vine știrea, că Impăratul Germaniei, văzînd că Anglia s'a dat pe partea dușmanei sale Franța, că și-a trimis aci armata să lupte alătura de Francezi, contra Germaniei, — a dat de știre la Londra, că că lapădă dela sine rangul de Mareșal englez! „L'am purtat, zice împăratul în vestirea sa, cu mîndrie acest rang, și m'am simțit foarte onorat de el, — dar văzînd acum în ce parte o pornește

armata, a cărei Mareșal sunt și eu, — nu voiu să mai fiu socotit ca purtînd un rang în această armată!“

Adecă nici formele de onoare împrumutate nu se mai pot păstra azi între căpeteniile națiunilor și țărilor războite. E tocmai așa ca și cum ai avea dela un bun prețin o suvenir, de cînd erai bine cu el; și-a dat o fotografie pe masă, ori inelul cutare de pe deget!..

Sunt acestea semnele unei ure atît de adînci, încît într'adevăr se îngrozește în om tot simțămîntul!

Ce-și vor face acești oameni dupăce unul ori altul din ei va rămînea biruit, — precum unul trebuie să rămînă?

Se vor mai ști cruța cît de cît unul pe altul, nedorindu-și chiar potop, peire, — cînd își azvîrl, uite, unul altuia și inelele și fotografiile, — ori-ce amintire a zilelor cînd au fost bine la olaltă?

Tunul cel mare,

care zdrobește cetățile, ca și cum ar fi de oale!

Germanii s'au arătat oameni de parte mergători în socotelile lor pe vremuri înainte pentru timpuri de războiu. Iaca cum:

Ei au văzut că după 1870 (după ce au bătut pe Franța), Francezii s'au apucat să-și tragă, nu un briu, ci trei briuri de cetăți la hotare, spre Germania. Un rind de tot la hotar, apoi alte două mai în lăuntrul țării și pe urmă Parizul încins în un briu de oțel.

Au văzut Germanii că aceste cetăți lor le sună. Și ei știu că a trece printre aceste guri de foc, e lucru greu, lucru mare!

Și au știut și aceea, că Francezii așa își zidesc cetățile, încît cu tunurile de cîmp, nici cu cele grele, de cum cu cele ușoare, să nu le poți sparge! Ei au făcut din beton zidurile coperitoare așa de groase și așa de tari, ca gloanțele de tun izbite în ele, să nu le poată sparge, ci să cadă de pe ele, ca cum cade o piatră ce ai izbit'o de un perete!

Și-au zis atunci: Oare cum am putea noi face să spargem totuși, într'un caz de războiu, aceste cetăți? Apoi iaca cum:

Precum el, Francezul, și-a făcut zidul după țaria tunurilor ce știe că avem noi, — pentru ca să iasă a noastră socoteală de asupra, trebuie să ne facem acum noi tunurile după țaria cetăților lor! Precum el și-a făcut zidurile așa de tari, ca acelea să nu poată fi sparte de tunurile noastre de azi, — noi să

ne fabricăm acum asifel de tunuri, cari să spargă și ziduri așa de tari ca cele ale cetăților franceze!

Zis și făcut! În taină Germania și-a fabricat un nou tip de tun, anume pentru bătut cetățile, tun mai mare, cu glonț mai gros și mai lung și mai greu, care cînd va cădea, izbit de tunul seu, pe zidul pe care celelalte tunuri nu l'ar putea deloc zdrobi, — de căderea glonțului celui noi, acel zid să se spargă ca o oală!

Aceste tunurile cele noue nemțesti, cu glonț de 42 centimetri de gros (aproape jumătate de metru în grosime, socotită asta pe linia ce trece prin mijloc dela o dungă a lui la alta). Așadar gloanțe uriașe!

Cînd un glonț de acesta cade, cu virful lui ascuțit, anume ascuțit pentru a sfredeli mai bine, pe coperișul de beton al fortului cutare, — il creapă, ca și cum dai cu piatra în capul oului roșu!

Acestui tun nou, — care a fost tînuț și pe care Francezii, nici Belgienii, nici Englezii, nu l'au cunoscut, — e a se mulțumi că Germanii au putut cuceri destul de repede cele 2 cetăți belgiene, Lüttich și Namur, și cîteva din cele dela hotarele franceze. Că unde cad, zdrobesc ori-ce coperire de beton, făcută după țaria cîtă se obicinuia pînă acum.

Ci-că Germania, pentru ca să nu se afle ce tun anume și-a fabricat pentru spargerea cetăților, — n'a făcut nici odată manevre mari cu aceste tunuri. Că la manevrele mari vin și ofițeri streini și văd ce ai bun și ce rău în armată.

A noastră armată austro-ungară singură ci-că a știut de aceste tunuri, — căci și ea și-a fabricat apoi cîteva.

Ca dovadă despre asta se spune acum, că la împresurarea orașului Lüttich, în Belgia, au luat parte și cîteva baterii de tunuri de acestea austro-ungare, — căci, așa iese acum la iveală, și în Belgia au fost trimise, alături de armatele germane, și ajutoare austro-ungare.

Germanii sunt azi foarte mîndri de acest tun greu al lor, care le e de colosal ajutor în lupta contra Franței și în a cărui putere își pun toată nădejdea și la împresurarea Parizului!

De altfel că ce însemnă acel tun, se poate vedea și din faptul, că fiecare glonț al lui, costă 38.000 coroane! Cînd pușcă odată, e ca și cum ar arunca în foc 38.000 de odată!

Cît sunt de mari

perderile franceze?

Berlin, 4 Sep. — Că cît de mari sunt perderile franceze și prăzile ce au căzut în mînile Germanilor, — nu se poate sta-

tori încă acurat, căci oștirile germane, în înaintarea lor repede, nu au avut vreme să le adune și să le numere.

Tunurile și trăsurile ori ca-rele luate dela inamic (dela Fran-cezi), zac încă în câmpul liber, părăsite, și abia oștile ce vor veni în urmă, le vor aduna pe rind.

De cele 3 armate germane ce înaintază asupra Franciei, numai oastea dela mijloc, a generalului Bülow, a dat samă despre ce a luat dela inamic. Iaca ce a prins această armată până la sfârșitul lui August: 6 steaguri franceze, 233 tunuri grele, 116 tunuri de tabără, 96 mașini de pușcat, 166 cară (tră-suri ori automobile) și a prins 12.900 de soldați francezi.

Știrea asta e dată de gen. Stein, căpetenia peste cancelaria ce dă știrile de pe câmpul de războiu.

Dar din știrea asta putem înțelege cu o cale și alte lucruri: Dacă o armată, cea din mijloc, a avut aceste prăzi de războiu și a prins atîta Francezi, — putem spune, că și celelalte două armate vor fi avut tot cam pe atîtea prazi și pe atîta prinși. Luînd lucrurile pe de 3 ori, ar ieși socoata așa, că până azi Germanii au luat dela Francezi aproape o miie de tunuri, vre-o 250—300 mașini de pușcat, vre-o 40.000 de soldați.

Acolo unde se dă luptă între vre-o 3 milioane de Francezi cu vre-o 4 milioane de Germani, a cădea atîta prinsonieri, e lucru firesc. Căci fronturile de luptă sunt foarte întinse, și ici ai o companie împinsă prea na-înte, colea un pluton (țug) prea resfirat, colo o patrulă rătăcită; la cutare retragere o parte de soldați, obosiți, rămîn napoi, — și-i prinde inamicul, numărul prinsonierilor crește.

Ce vor mai fi căzut dela 1 Sept. încoace, nu e încă raportat.

Englezii despre tunurile cele mari nemțești.

Se știe că în războiul de acum, Germania a pus în uimire toată lumea cu tunurile ei uriașe, despre cari n'a prea știut nici o țară, că le are. Anume, toate țările aveau până aci tunuri cam într'o formă de puternice. Germania însă, s'a gîndit una bună, și ea și-a făcut, mai nou, fără să spună cuiva ceva, nește tunuri grozav de mari, cu cari

să poată sparge și cele mai gro-zave ziduri de cetăți.

Ci-că nu zid de beton, gros de patru metri, e spart cu ușurință de glonte uriaș.

Acum după ce a luat lumea știrea despre isprava acestor tunuri nemțești, toți își spun părerea despre ele. Iată spun pildă ce zice foaia engleză *Times*, în numărul seu mai nou:

— Nime nu s'a gîndit că Nemții pot să aibă așa o armă teribilă. Pe la manevre nici nu s'au produs cu ele, iar la asaltul *Lüttich*-ului și a *Namur*-ului nu artileristii (tunarii) le mînuau, (pușcau cu ele), ci inginerii fabricii de tunuri *Krupp*.

Armata germană are cincizeci de tunuri de acestea mari.

Gît au pierdut Germanii?

Berlin, 4 Sept. — Știrile ce vin nesfîrșite dela statul major despre biruințe, fără ca și despre ale noastre pierderi să se dea vre-o știre, — fac lumea să cadă acouși pe gînduri, iar în străinătate au trezit adevărată neîncredere!

Față de acestea statul major vine acum și vestește, că Germanii nu au avut nicăiri înfringeri pe cari sa le n ascuns. Ci fiindcă îi vin zilnic cu sutele întrebările, — statul major dă pentru toți următoarea lămurire:

»E cu totul peste putință ca, deodată cu rapoartele (știrile) despre mersul luptelor, să se arate acurat și mă-rimea pierderilor, cînd vine luptă după luptă!

»Atîta e singur, că inamicul a suferit în morți și răniți, pierderi cu însemnată parte mai mari ca ale noastre».

Doi principii ruși căzuți pe câmpul de luptă.

»Newyork Herald« are știrea din Petersburg, că în lupta crîncenă ce s'a dat între Nemți și Ruși la *Gumbinen*, principii ruși *Constantinovici* și *Oleg*, au căzut. Peste tot, în luptă cu Germanii ș'a dus Rusia tot ce-a avut mai bun, și așa armata ei cea mai bună de sigur va fi suferit înfrîngerile cele mai mari. Vestita gardă rusească, apoi *Ulanii* ruși și *husarii* rușii, au avut cele mai mari pierderi. Despre aceștia s'a zis în războiul ruso-japonez că le-a

fost frică să plece pe câmpul de luptă, de aceea au vrut acum să-și arate vitejia, și, cei dintii au plecat împotriva Germanilor!

Rusia ajută pe Sîrbia?

Ziarul „Pester Lloyd“ scrie în un număr decurînd al seu:

»Dupăcum ni-se face cunoscut, pe Dunărea de jos s'au zărit vapoare rusești cu munițiuni (gloanțe) pentru Sîrbia.

Se zvonește, că la gura Dunării, se fac pregătiri pentru a fi duse și trupe rusești în Sîrbia.

»Vestea aceasta o primim din locuri foarte serioase. Ceea-ce văzut cu ochii proprii, isvorul de unde ne vin știrea, trebuie să vadă și România.

Se ivește dară întrebrea: Ce ținută va lua România față de aceste măsuri ale Rușilor?

Va sta regatul român cu brațele încrucișate, ca un privitor nemișcat al acestor lucruri?

»N'aveam cunoștință despre obligamente, ce-ar avea România în altă parte, (de pildă pentru Rusia) cu privire la cazurile acestea. Dar cece ar fi datorința României, față de sine însași, în acest caz, nu e nevoie să se mai cerceteze!

O privire asupra hărții europene, dela gurile Sulinenei până la Belgrad, răspunde îndeajuns, la întrebarea noastră. Nu-și va da seamă România prea tîrziu despre datorințele ei față de sine însași?»

Cu alte cuvinte, ziarul *Budapestan* ține a avea știre, că Rusia ar trimite ajutoare pe ascuns Sîrbiei, atît în muniții, cît și în oameni. Și sfătuire pe România să împedecă aceasta, punîndu-se în calea acestor cărașuri ascunse rusești.

Vădit starea României între cei doi vecini uriași ai ei, aflători în războiu, e din cale-afară gîngășă, că și unul și altul îi cere ori una ori alta, ce ar fi în folosul seu și spre răul contrarului seu. Pîn'acum România s'a ferit a se amesteca în toată grozava poveste.

In Belgia.

Germanii fac pregătiri pentru a ataca *Antwerpen*-ul, a cărui a-facare însă, nu s'a început încă.

Peste locurile cuprinse de Germani, s'a proclamat (vestit) staturul, dreptul judecătoresc de războiu, — și administrația și poate și telegraful ei sunt în mâni germane.

Principele Albaniei a plecat acasă.

Roma, 6 Sept. — Principele Albaniei, *Wilhelm de Wied*, a dat cătră țara s'a o proclamație, prin care o vestește, că, neputînd face ordinea ce credea în noua sa patrie și neprimind ajutorul de care lipsă, — pleacă deocamdată acasă. A și trecut prin *Veneția*, pe o corabie italiană.

Țara lui acum cade iar sub tirgul puterilor mari.

Zburătorii ruși

zburînd foarte aproape.

O știre oficioasă din *Budapesta*, cuadatul din 4 Sept. spune:

De pe câmpul de luptă din jurul *Lembergului*, unde se pregătesc mari lucruri, lipsesc știri. Serviciul patrulelor de cercetare al Rușilor este rău, serviciul lor de spionnagiu este însă foarte bun. Aviatorii (zburătorii) lor atît zboară de aproape de ai noștri, că-i pot pușca.

45 de miliarde

despăgubire de războiu?

Din Berlin vine știrea: „*Berliner Lokalanzeiger*“ are următoarea telegramă cenzurată, din *Rotterdam*: „*Daily Mail*“ din *London* scrie, că Germania nu se nîzuește să facă cuceriri de teritoriu în războiul de acum, ci dorește să i dicteze Franciei o sumă mare de despăgubire în bani, (ca prin asta să o sărăcească pe ani înainte,) anume, îi va cere Franței patruzeci și cinci de miliarde. despăgubire de războiu. De aceea, Franța tot aurul și-l'a trimis în Anglia, ca să nu pună Nemții mîna pe el.

Francezii chiamă în ajutor Japonezii?

Paris, 2 Sept. — *Pichon*, fost ministru francez, a scris un articol în care spune, că Franța va face pașii de lipsă ca să fie aduși din *Azia* mai multe sute de mii de *Japonezi* în Europa, ca să lupte alături de Francezi împotriva Nemților.

De necrezut.

AVIZ. In urma împrejurărilor extraordinare de azi, cursurile pentru anul școlar 1914/15 la școala de menaj și de industrie de casă a „Reuniunii fem. rom. din Sibiu”, nu se vor începe la 15 Sept. n. c., conform anunțului publicat, ci mai târziu.

Data începerii se va publica la timpul seu în zărele românești.

Direcțiunea școlii.

*

Turcii din Sandjac

adecă din limba de pământ care despărțea nainte vreme Serbia de Muntenegru, vin cu grămadă în Bosnia-Herțegovina, și cer adăpost până trece vremea de războiu.

De ce? Cind armatele noastre au atacat Serbia, ele s'au băgat și în Sandjac, doar pân' la Plevlje. Acum că s'au tras iară napoi, Sirbii se pregătesc acolo, se întăresc, grămădesc trupe de apărare ori de atacare, — și Turcii se simt strimtoraji. Ba mai e și aceea, că sunt bănuși a jinea cu Austro-ungaria, și așa Sirbii și Muntenegrenii se poartă față de ei cu asprime și neîncredere, — încît mulți se văd silii a pleca din țară afară. Ei trec în Bosnia Herțegovina, unde și găsesc scut și primire cu bine din partea armatei noastre, care îi încurajază să fie numai cu răbdare până ce ea va fi în stare a se îndrepta de nou asupra Sirbiei, — cînd apoi va face acolo ordinea dorită și de Turci și le va face dreptate...

Mapa Europei

se află de vânzare la „Librăria Dr. S. Bornemisa” din Orăștie, — foarte bună pentru a urmări mersul marelui războiu european.

Prețul 1 cor. 80 fil.

Cei-ce o procură pe postă, să trimită 2 cor. spre a le merge în cuvertă închisă și francată.

8 cărți mari

cu: numai 9 cor

„FOAIA INTERESANTĂ”
pe anii

1906, 1907, 1908, 1909, 1910,
1911, 1912 și 1913,

legată în volume întregi (cărți de sine). Fiecare an dă o carte de 200 fețe și mai mult cu sute de chipuri, sute de poezii, nuvele, schițe.

Dela 1 Septembrie

până la Anul-Nou

— așadar 4 luni de zile —

dăm »LIBERTATEA« cu următorul preț:

Numărul de Joia, cu „Foaia Interesantă” împreună, cu 1 cor. 60 fil.

Numărul de Lună, dela 1 Sept. până la Anul-nou, iar cu 1 cor. 60 fil.

Cel-ce dară, neavînd foile noastre, voește a intra ca abonat (nainte plătit) nou, să trimită cor. 3.20 și va primi foile de acum până la Anul-nou tot de 2-ori pe săptămână!

poezii populare, glume și altele, — plăcute, ușoare de înțeles pentru ori-ce om din popor.

Ori-care din aceste volume, (fiecare cuprinzînd „Foaia Interesantă” de pe cîte un an), — legat în table moi, să vînd singurate, ori 2—3, sau toate la un loc.

— Prețul cîte unei cărți (volum) de sine e 1 cor 40 fileri, trimis acasă franco (posta plătită).

2 volume (ori care) să trimit în pachet de postă franco-recomandat, pentru 2 cor. 80 fileri.

3 volume (ori-care) să trimit în pachet franco-recomandat pentru numai 4 cor.

4 volume (ori-care) să trimit franco-recomandat pentru 5 cor.

Toate 8 volumele să trimit pentru numai 9 coroane!

— Pentru America și România fiecare volum costă 2 coroane.

— Fără bani nu să trimit nimănu, nici cu rambursă. Trimiteți banii nainte.

Să pot căpăta dela Administrația „Libertatea” din Orăștie, sau dela „Librăria Națională” de aici.

Două volume noue

„Alte vremi”, schițe și nuvele de Gheorge Stoica, volum mare, de 19 coale tipar, cuprinzînd 17 bucăți literare, scrise în o limbă îngrijită și tracînd subiecte alese, a căror cetire e o plăcere. Prețul 2 cor. și 10 fil. de porto.

„Floarea Betuliei” este numele unui roman descriînd lucruri și din timpurile asiro-babiloniene. E un roman foarte frumos, scris de un talentat romancier ungar Stefan Lazar, tradus în românește de dl Al. Ciura, prof. și scriitor, Blaj. Din ungurește în românește se traduce foarte pușin, pentru neplăcerea ce o simte publicul cetitor român față de ce e unguresc, — acest roman a fost însă aflat de distinsul scriitor Al. Ciura, așa de bine scris și cu povestire din străvechile vremi biblice, încît l'a aflat cu totul vrednic a-l traduce și în românește. „Librăria Națională” l'a scos în volum. E de 14 coale tipar, și să vinde cu cor. 1.80.

Il recomandăm cu căldură iubitorilor de romane.

Sub numirea:

„Eroii nostri”

ies la Orăștie de sub tipar un șir de cărțile de cîte 80—100 pagini (fețe), cuprinzînd istoria neamului românesc

din cele mai vechi vremuri până în zilele noastre! Cu chipurile eroilor și a războaielor, și cu poeziile care cîntă mărirea lor!

Fiecare broșură (cärticică) să vinde cu numai 30 fileri, și 5 fileri de postă.

Au ieșit până acum 3 broșuri.

Luată una singură, costă 30 fil. și 5 fil. de postă.

Cine ia 2 broșuri de-odată, le capătă cu 65 fil. (în loc de 70). Toate trei broșurile luate de-odată, se trimit cu 1 cor. franco.

Trimiteți bani pentru ele la „Libertatea” în Orăștie (Szászváros) sau la „Librăria Națională” tot acolo.

Un sfat!

Suntem noi locuitorii Ardealului, ai Banatului și Ungariei, — în afară din ori-ce primejdie în acest războiu, prin faptul că armatele noastre au ieșit din țară și atacă pe Rus și pe Sirb la el acasă?

Așa credem, și așa se dee Dzeu să fim în afară de ori-ce primejdie de năvală streină asupra noastră.

Dar omul cu bună socoteală nu-și lasă azi neasigurat nici grîul în cîmp, nici în stog, nici finul din cîmp și nici dupăce l'a adus acasă, — căci oști streine se poate să se strecoare pe undeva și se vie și pe la noi, și pe unde acelea trec, multe se întîmplă! De aceea bine face cel ce își asigură azi și grîul și finul, și în cîmp și acasă în curtel

Iar casa neasigurată numai omul cel mai fără socoată ș-o lasă! Da de vine un val dușman și le pirjolește?

Tot omul să-și asigure bucatele, nutrețul și edificiile. Și anume negreșit la banca românească de asigurări: „Banca Generală de Asigurare” din Sibiu ori la agenturile ei, cari se află prin toate orașele, ba și în comunele mai mari.

Numeri singuratici din „Libertatea“

găsiți spre vânzare, atât din foile de Joia, cât și din numărul de Lunia (cel de războiu), în următoarele orașe, la următorii vânzători ai foilor noastre:

Prețul unui număr e totdeauna **10 fileri.**

O aflați în:

BLAJ, la »Librăria Seminarială».
BRAD, la negustorul român Ioan Cutean.
HUNEDOARA, la negustorul român N. Țintea
GHIOROC, la negustorul român M. Butariu.
BAIA-DE-CRIȘ, la negustorul român Rom. Coțoiu.
SIBIIU, la traficele: Hermine Frank și Németh László.
ORADEA-MARE, la Librăria Hegedüs (Rákoczi ut. 5).
ALBA-IULIA, la Publiu Murășan, în piață.
FĂGET, la negustorul român Aug Oneșan.
HATEG, la negustorul român B. Popovici.
SELIȘTE, la negustorul român N. N. Țintea, Ssor.
LUGOJ, la Librăria românească »Minerva« G. Țăranu.
CRIȘTIOAR, la comerciantul Vágzsina Imre.
VINȚUL-DE-JOS, la Filiala »Ardeleana«.
ABRUD, la vânzătorul de foi I. Tengher
VÎRȘET, la prăvălia Amalia Kirchner,
ȘOMCUTA-MARE, la Însoțirea creștină de Consum.
BEIUȘ, la Librăria românească »Doina«.
DOGNECIA, la dl G. Dumitru.
TURDA, la »Librăria Poporală« I. Pescariu.
LIPOVA, la vânzătorul de foi Schmoier Antal.
BRAȘOV, la Librăria rom. I. Chiroiu.
ILIA, la societatea comercială românească »Libra«.
ȘUGAG, la negustorul român Nic. Ștefan.
DOBRA, la banca »Grănițerul«.
CÎMPENI: la comerciantul român Dumitru Iclozan.
MEDIAS: la Librăria G. Reisenberger.
ORĂȘTIE: la Librăria Dr. S. Bornemisa și com. N. Nicoară
în CARANSEBEȘ, la com. rom. Petru Lepa.

In aceste locuri căutați „LIBERTATEA“ Marțea și Vineria.
Alți negustori, care au Joia și Lunia.
Au câștig frumusețea dela vânzarea lor.

Primul depozit român

de **PIANE, PIANINE
și ARMONIURI**

T. Popovici, Sibiiu, strada
Cisnădiei 7, —

se recomandă on. public român cu fabricate exclusiv bune, cu cari s'a aprovizionat pentru on. public muzical.

Prețuri mai ieftine ca oriunde! Impachetare și transport gratis! Plătire și în rate convenabile.

Ca Român și specialist, proprietarul depozitului, roagă publicul nostru de pretutindeni, să-l onoreze cu încrederea sa.

Comandele să se facă din bună vreme pentru ca să poată fi rezolvite la timp. 1392)11—50

Institutul diagnostic al doctorului Cozmuța, (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban: József 42—08), — *unicul institut în Ungaria*, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii mai grele și complicate ca: boale interne, de rinichi, de nervi, de piept, de piele, venerice, boale femești și de copii, etc. Institutul, pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale, mai are și zece camere mobilate, pentru pacienți, *deci foarte acomodat pentru publicul din provincă.*

Pentru boale de piept și venerice, institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte da cu plă-

(1353) 10—

Cuarta și cost.

Elevi dela școlile din Orăștie pot primi întreaga întreținere la o familie bună nemțască fără copii.

A să adresa strada Apii Nr. 5.
1—4.

„Cele mai frumoase!“

Așa să chlamă volumașul de poezii populare scoase acum de sub tipar de „Librăria Națională“ dela Orăștie, poezii alese de dl Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana“.

Cel cărora vă plac poeziile populare (și la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpărați-vă această cărticică de poezii populare și veți avea o neîncetată plăcere citindu-le, căci ele sunt într'adevăr, cum le spune titlul cărții: „Cele mai frumoase!“

Prețul 60 fileri, trimise franco.

Compactor român

executând lucrări de compactorie, dela cele mai simple până la cele mai fine, — legături de cărți pentru biblioteci, broșuri, protocoale pentru cancelarii, cărți de bănci legate în pânză, piele ori moleschin, trainic și fin, cu vignete simple ori aurite, —

— *avem la Orăștie!* Recomandăm celor ce au biblioteci private ori a societăților, să se adreseze pentru compactarea cărților din ele, dlui **Petru Ilieș**, compactor în

„Tipografia Nouă, I. Moța“

din Orăștie (Szászváros)

este una din cele mai bogat provăzute cu tot felul de material pentru tipar. E în stare a tipări broșurile cele mai fine, cu clișee întreșute în text, — apoi ori-ce tipărituri pentru privați, ca: invitații, anunțuri de logodnă, de cununie, cărți de vizită, afișe (placate), reclame, etc. — Pregătește tipărituri pentru bănci și cărți pentru bănci. În posesiunea unei mașini ce tipărește în două colori de-odată, poate pregăti: invitații, reclame, ș. a., în două colori, etc. — Tipărește ziare, reviste, broșuri, cu totul moderne cu gust arangeate și tipărite. — În »TIPOGRAFIA NOUĂ« se lucrează cu 6 mașini: una plană, una dublă (lucrând cât două plane de-odată), una tipărind în două colori de-odată, o mașină americană pentru lucruri mărunte, una de perforat și una de tăiat. — **Serviciu repede — Prețuri mai ieftine ca aiurea!**

Adresați-vă cu încredere, în ori-ce trebuințe de tipărituri, la:

„Tipografia Nouă I. Moța“
(Tipografia foii »Libertatea«)
în ORĂȘTIE (Szászváros).

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lingă prețurile cele mai moderate!

Anul 1911. Vinuri vechi:

	Anul	
	1911	1912
Vin alb — — —	70	60
Rizling — — —	72	62
Roșu de Miniș — 1'00	90	
Carbenet — — 1'10	—	—

Anul 1913. Vinuri noi:

Vin alb — — —	—46
Rizling — — —	—48
Șiller — — —	—50

Rachie de trevere (comină) K. 1.60
Rachie de comină, specialt. K. 2.20

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expediază sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutate pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez:

(1211) 32 — **PETRU BENEĂ,**
proprietar de vii în Șiria

Cătri pentru pöper

„*Cele mai frumoase*“, poezii populare spicuite pe ales. Pentru America: 15 cenți, franco.

„*Versuri fușturate*“, o cărtică plină de haz și de versuri de rîc. Pr. 15 cenți.

„*Impăratul Rogojină*“, poveste de toată frumusețea. Prețul 8 cenți.

„*Volintirii*“, o povestire din războiu. Prețul 8 cenți.

„*Băldior și Tămăiță*“, o carte care cuprinde 15 povesti foarte interesante. Pr. 12 cenți.

„*Codreanu*“ haiducul. Prețul 8 cenți.

„*Sticla din urmă*“, comedie. Prețul 8 cenți.

„*Musca*“, „*Nasul*“, „*Intîia scrisoare de dragoste*“, trei monoloage. Pr. 12 cenți.

„*Sara pe ulița*“, piesă teatrală. Prețul 6 cenți.

„*Țiganul în căruța*“, dialog. Prețul 8 cenți.

„*Scrisori*“, piesă în r'un act. Prețul 8 cenți.

Prețul tuturor acestor cărți laolaltă, face

1 dollar.

dar celor care le comandă toate deodată, se trimit franco cu

numai 80 cenți!

Cine trimite dar 1 dollar, mai capătă de 20 cenți alte cărți plăcute!

18: „*Invitația închinării*“
Bornemisa în Orăștie
Szászváros.

„HATIEGANA“

instituit de credit și economii, societ. pe acții,
în Hățeg (Hätszeg),

primește și fructifică depuneri:

până la 1000 cor. cu 5%

dela 1000 până la 2000 cor. 5½%

dela 2000 cor. în sus, dacă acele sunt depuse pentru o durată mai lungă de o jumătate de an, cu 6%.

(1409) 11-12

Direcțiunea.

„Atelierul de țesături și cusături românești“ din Orăștie (Szászváros)

dă împrumut:

pentru serate și baluri: *porturi femeiești*: de Orăștie, Pădureancă și Tulgheș, pentru taxa de folosință a costumului cor. 10 — plus spesele de porto. *Costume de Călușeri* pentru taxa de folosință a unui costum cor. 5 — plus spesele de porto.

Are de vînzare:

costume complete port de Tulgheș à cor. 100 —

costume complete port de Orăștie à cor. 160 —

costume complete port de Pădureancă à cor. 120 —

Execuția comandă de tot felul și
Execuția unor modele de atelier.

(1134) 17

MEDICII

recomandă ca foarte potrivit
leac contra tusei

KAISER

Caramele

pectorale

cu cel „3 brazi“.

Milioane de inși le folosesc în contra

TUSEI

răgușelei, guturaiului,
flegmei și tusei măgărești.

6100 de atestate autentice de not. publ.,
garantează efectul sigur.

Sunt bonboane cu un gust foarte plăcut!

Se găesc în pachete de 20 și 40 fil., și în doze de 40 fil.:

în Orăștie Apot. N. VLAD
București Apot. W. UNDE
RATH, și în alte apotece.

Frizer nou în Orăștie.

Fac prin aceasta cunoscute onoratului public din loc și jur, că cu ziua de Sîmbătă în 4 Iulie n. — deschid în Orăștie, în drumul țării, lingă prăvălia dlui Corvin, (în fosta prăvălie Jerkovits):

BARBIERIE și FRIZERIE,

arangeată modern și condusă de mine, după ce am praxă îndelungată în țară și străinătate!

Rog onoratul public, inteligență și popor, din loc și jur, a mă cerceta cu încredere

Cu stimă:

Filip Schiopu, friser.

THE NATIONAL BANK OF THE REPUBLIC, Chicago, Ill.

Capital și surplus 3 milioane de dollari.
Fonduri peste 30 milioane de dollari.

Singura mare bancă de stat în West, cari își are secție românească.

După depuneri selvește 3% interese.

Trimiteri de bani prin telegram **gratis** 500 coroane

ori sume mai mari trimitem prin telegram fără vre-o suprasolvire, iar banii în ziua următoare îi plătim în țara veche

Spese pentru telegram nu luăm!

Noi nu numai că promitem, ci banii în ziua următoare îi și plătim primitivului, pentru că noi banii îi trimitem de-adreptul din Chicago cu telegram. — în vreme ce banii trimiși prin ați bancheri sunt pe cale cu posta la New-York, noi l-am și plătit deja în țară — Trimiterile prin postă, mulțumită unui mod până acum necunoscut, îi plătim în țară cu 4-5 zile mai repede ca ori-și cine altul. — **Cearcă și te vei convinge.** — După fiecare trimiteri, dăm fiecăruia rețepisul postal original din țară. — Cere coala de trimiteri (maniercă).

THE NATIONAL BANK OF THE REPUBLIC

39 So. La Salle Str. Cornel Monroe, Chicago, Ill.

(Vis-à-vis de Consulatul Austroungar).

(0000) 9 —

Redacter resp. Ioan Moța.

„BANCA DE ASIGURARE“ — cea românească —

dela SIBIIU, zisă: »BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE« — face cunoscut marelui obște românești, că în aceste zile grele și pline de primejdii, primește asigurări nu numai contra pagubelor *de foc, de grindină* (baterea pietrii), contra spargerii, etc., — ci și

asigurări asupra vieții

și anume așa, că contractul are putere și pentru timpul de războiu. Plătește adecă — potrivit condițiilor (legătuielilor) din contract, și asigurarea celor căzuți în război ori morți pe urma rănilor ori boalelor căpătate în războiu.

Toți cîți aveți a vă asigura edificiile contra focului, sau nutrețele, — sau cei-ce ați voi să aveți o asigurare asupra vieții pentru ca la caz de moarte, venită din orice primejdie a zilelor acestora rele, — familia să vă capete o sumă oarecare, —

— faceți-vă asigurările la

„Banca Generală de Asigurare“

— cea românească —

din Sibiu (Nagyszeben).

Editura și tiparul Tipografiei Nouă I. Moța, Orăștie.